

Розвиток партикулярного права УГКЦ 1596-2006 рр.

На початку наукового аналізу про розвиток партикулярного права варто визначити що властиво є чи що входить у дане право. Канон 1493 параграф 2 каже наступне: «Під назву партикулярного права підпадають усі закони, законні звичаї, статuti та інші правові приписи, які не є спільні всій Церкві і всім східним Церквам»¹.

Це дослідження варто поділити на два періоди, а саме:

I. Період розвитку партикулярного права від 1596 по 1891 рік;

II. Період розвитку партикулярного права від 1891 по наші дні.

I. У першому періоді розвитку права відбулись 7 синодів, а саме:

1. Берестейський 1596 р.,
2. Кобринський 1626 р.,
3. Володимирський 1629 р.,
4. Львівський 1629 р.,
5. Люблінський 1680 р.,
6. Замойський 1720 р.,
7. Львівський 1891 р.

Берестейський собор 1596 року був скликаний Митрополитом Михайлом Рогозою для публічного оголошення унії Київської митрополії з Римською Церквою та з метою особисто виголосити Символ Віри в присутності делегатів Римського Архієрея.

В цей час фактично було два синоди: один – противників унії, а другий – прихильників за участю митрополита Михайла Рогози, єпископів Іпатія Потія, Кирила Терлецького, Германа Загорського, Йони Гоголя, Діонісія Збіруйського, Климентія, архімандрита з Брацлава, Гедеона Брольницького, архімандрита з Лавришева, Паїсія, архімандрита з Мінська, духовенства та мирян. Був присутній також латинський архієпископ зі Львова Димитрій Соликовський.²

Шлях до Берестейської Унії, зміст її рішень нам добре відомі. Унія перейшла своє чотирьохсотлітнє випробування, започаткувавши нову добу в житті нашої Церкви.

Кобринський Синод 1626 р.

Протягом тридцяти років (1596-1626) ніяких синодів взагалі не було. Цей період називаємо періодом непевності, усної і письмової полеміки. Чернецтво, реформоване митрополитом Рутським у 1617 році, ще не встигло вирости в якусь помітну силу.³ Постанови уряду змінювалися в залежності від політичної ситуації та не мали чіткої програми як у церковному, так і в державному житті. Тому в такий період Церква не була готова до регулярних синодів для встановлення та вироблення далекоглядної церковної програми як такої. Чим займалися Кобринські отці? Тут заторкувалися окремі питання з різних ділянок життя, а саме: підготовка до священницького стану, симонія, таємні подружжя, надавання парафій, звітність єпископів перед митрополитом, про семінарії.⁴

Кобринський Синод не виправдав тих надій, які на нього було покладено. Не привернув молитовної єдності і церковного примирення. Православна Церква, вагаючись ще декілька років, куди їй йти, вирішила врешті орієнтуватися на константинопольський патріархат. За шістьдесят років та орієнтація закінчилась, а тим самим закінчилась і самобутність українського православ'я. Надії на вселенського патріарха не виправдались.

Після Кобринського Синоду 1626 року відбулось ще три Синоди, а саме: Володимирський 1629 року, Львівський 1629 року та Люблінський 1680 року. Дані три Синоди були скликані із одною метою, тобто порозуміння між уніатами і православними. На жаль, дані Синоди, які планувались як спільні Синоди уніатів і православних, не дали бажаного результату, тобто не було досягнуто єдності між двома Церквами.

Замойський Синод 1720 р.

Передсинодальний період Замойського Синоду розпочався у 1715 році, коли Митрополит Лев Кішка звернувся до Папи про дозвіл на скликання Синоду у Львові для відновлення церковної дисципліни й істинного благочестя.⁵ Цього самого року Апостольська Столиця дала дозвіл на скликання Синоду. Папа Климент IX 20 березня 1716 року листом призначає архієпископа Грімальді головою Синоду із відповідними обов'язками та привілеями.⁶ Проте через певні політичні проблеми Синод перенесено на пізнішу дату, тобто 1720 рік, у містечко Замостя.

На Замойському Синоді були присутні: Лев Кішка, архієпископ, митрополит Київський, Галицький і всієї Руси, єпископ Володимирський і Берестейський, архімандрит Супрасльський; Йосиф Виговський, екзарх всієї Руси, єпископ Луцький і Острозький; Флоріан Гребницький, архієпископ Полоцький, єпископ Вітебський, Мстиславський, Орський і Могилівський; Лаврентій

Друцький-Соколинський, титулярний архієпископ Смоленський; Йосиф Левицький, єпископ Холмський і Белзький; Атаназій Шеггицький, єпископ Львівський, Галицький і Кам'янець-Подільський; Єронім Устрицький, єпископ Перемиський, Самбірський і Сяноцький; Теофіл Гобебський, номінований єпископ Турівський і Пінський; протоархімандрит монастиря Св. Трійці Антоній Завадський, 8 архімандритів, 129 осіб з числа духовенства як представники протопресвітератів, майже всі василіяни, двоє мирян – делегати Львівського Ставропігійського братства – Стефан Лясковський та Іван Чесниковський.⁷

Синод на загал прийняв постанови Тридентійського Собору. Дані рішення охоплюють 19 розділів, у яких говорять про віру, про Святі Тайни, про обряди, про митрополита, єпископів, офіціалів, нотарів, протопресвітерів, парохів, про вірних, про семінарії, про монастирі, про симонію, про пости, про свята, про мощі святих.

До рішень Замойського Синоду є подвійний підхід. Одні дослідники вважають, що це було перейняття суто латинських практик, які через даний синод увійшли у літургійне життя, тобто відмінені губки, теплоти, читання Літургії і т.д.⁸ Інші дослідники твердять, що Замойський Синод розв'язав багато справ в Українській Церкві: релігійних, церковних, внутрішніх, зовнішніх, душпастирських та літургійних та через свої рішення підготував передумови для так званої «золотої доби» в Українській Церкві.⁹

Львівський Синод 1891 р.

26 березня 1885 року Папа Лев XIII номінував митрополитом Сильвестра Сембратовича, який 5 травня цього ж року був інтронізований. Архієрейське служіння даного ієрарха проходило у складних обставинах, через поширення москвофільства, радикалізму, марксизму та релігійної байдужості. Часті архіпастирські візитації, проповіді, прощі, виховання молодого клиру мали позитивний вплив на вирішення поважних проблем. Завдяки старанням митрополита Сильвестра Сембратовича у 1885 році було засновано Станиславівську Єпархію. Проте одна із найбільших заслуг, які належать митрополиту, – це підготовка та проведення провінційного Синоду у Львові.¹⁰ 15 липня 1891 року Митрополит звіщає про скликання синоду на вересень 1891 року.¹¹

Головував на Синоді Апостольський представник Архієпископ Августин Чяска, префект Ватиканських архівів, титулярний архієпископ Лариси за участі: Сильвестра Сембратовича, митрополита Галицького, архієпископа Львівського, єпископа Кам'янець-Подільського; Юліяна Пелеша, єпископа Перемиського, Самбірського і Сяноцького; Юліяна Куїловича, єпископа Станиславівського; 155 представників греко-католицького духовенства: синкелів, протопресвітерів, парохів.¹²

Єпископи попередньо подали на апробацію порядок денний, розпорядок проведення синоду. Конгрегація Поширення Віри надіслала митрополитові три інструкції для їх обговорення на синоді: одна про віру, друга про семінарії, а третя – про життя духовенства.

Декрети рішень Львівського Синоду 1891 року поділяються на 15 частин, із яких вісім поділені на розділи. Вони охоплюють наступні питання: віру (I), Святі Тайни (II), посвячені речі (III), публічний культ (IV-VI), церковну ієрархію (VII), семінарії (VIII), біле священство (IX) монахів (X), пости (XI), обов'язки щодо померлих (XII), церковні суди (XIII), синоди (XIV), майно Церкви (XV).¹³

Синод фактично був поділений на дві частини, а саме реформаторську та консервативну, які протистояли одна одній.

Аналізуючи Берестейський синод 1596 р., Кобринський синод 1626 р., Володимирський синод 1629 р., Львівський синод 1629 р., Люблінський 1680 р., Замойський синод 1720 р., Львівський синод 1891 року, приходимо до наступного висновку:

1. У всіх Синодах (1596-1891) Ієрархія нашої Церкви старалася знайти рішення тогочасних проблем церковного та суспільного життя.

2. Починаючи від Кобринського синоду 1626 року і до Люблінського 1680 року можна спостерегти велике бажання наших владик відносно поєднання уніатів і православних у єдину Київську Митрополію.

3. Замойський Синод 1720 року був конче потрібний для нашої Церкви, проте головування на ньому ієрарха іншої Церкви свого права, зовнішні впливи на нашу Церкву спричинили до того, що у рішеннях даного Синоду є ряд елементів, які вносять багато новизни, що не є притаманне духові та звичаям нашої Церкви.

4. Всі вищезазначені Синоди становлять джерело у формуванні Партикулярного Права нашої Церкви.

II. Розглянувши перший період від 1596 року, приходимо до загальної характеристики другого періоду розвитку партикулярного права, тобто від 1891 року по наші дні.

Кожний період розвитку права важливий для розвитку партикулярного права, тому що кожна Церква свого права витворює щось своє, притаманне даній традиції, звичаям, на яких теренах дана Церква перебуває. Багато витвору в праві залежить від Ієрархії, яка на своїх Синодах витворює право. Проте існують деколи фактори, коли ієрархія певної Церкви свого права виявляється переслідуваною тоталітарною системою.¹⁴

Зважаючи на те, що із 1946 року УГКЦ опинилася поза законом радянської держави, то річ самозрозуміла, що в таких обставинах проводити Синоди на території матірньої Церкви стало неможливо. Ієрархія, яка опинилася в діаспорі, без свого голови Церкви Блаженнішого Йосифа Сліпого бажає впорядкувати та розвинути церковне життя в діаспорі, тому тут починають скликатися конференції та наради, а з приїздом Блаженнішого Йосифа Сліпого із Сибіру – Синоди. Подальший розвиток процесу розвитку права можна поділити наступним чином, а саме:

1. Конференції-наради 1957-1963 рр.
 2. Синоди у діаспорі 1963-1990 рр.
 3. Кодифікація партикулярного права УГКЦ 1990-2006 роки.
- 1. Конференції-наради 1957-1963 рр.**

Перша Конференція Українського Єпископату відбулася у Вінніпезі у лютому 1957 року. Нагодою цього зібрання була інтронізація першого українського митрополита Канади Кир Максима Германюка. У даній конференції взяли участь усі єпископи із вільного світу.¹⁵

Друга Конференція Українського Єпископату відбулася 2 і 3 листопада 1958 року у Філадельфії з нагоди установаження української митрополії у США. Головував на даній конференції митрополит Кир Константин Богачевський. Ієрархія вирішила наступні питання: перекладу Святого Письма на українську мову, відчитування церковного правила клиром; про публікування історії Української Церкви англійською та французькою мовами; літургічні питання.¹⁶

Третя Конференція Українського Єпископату відбулася з 12 по 14 жовтня 1959 року в Римі з нагоди посвячення будинку Української Малої Семінарії св. Йосафата. Головував на цій конференції митрополит з Філадельфії Кир Константин Богачевський. На даній конференції єпископи відчували брак у документі, що мав нормувати скликання, хід, методи голосування на таких конференціях. Тому було доручено підготувати проєкт Статуту Конференції Католицьких Єпископів Українського обряду. Дане доручення мав виконати митрополит Максим Германюк.¹⁷

Четверта Конференція Українського Єпископату відбулася в 1960 році у Мюнхені з нагоди Світового Євхаристійного Конгресу.¹⁸

П'ята Конференція Українського Єпископату у 1961 році не відбулася.

Шоста Конференція Українського Єпископату відбулася 23 липня 1962 року у Вінніпезі з нагоди 50-річчя заснування Української Католицької ієрархії в Канаді. Тут прийнято статут конференції та установлено назву: «Конференції Католицьких Єпископів Українського обряду». Даний статут потвердила Конгрегація для Східних Церков 9.02.1962

року. Проте даний статут у статті 2.2 передбачав чітко, що Конференції не є Синодами і їх рішення не мають сили закону.¹⁹

На вищезазначених конференціях розглядалися справи Української Церкви у діаспорі та в основному літургічні питання, а також щодо перекладу архієрархії, ірмологіону, гласопівця. Єпископат також вирішив на третій конференції зобов'язати духовенство до відмовляння бодай деякої частини часослова.

Практично на кожній єпископській конференції єпископат порушував справу беатифікації Митрополита Андрея Шептицького, а також інших єпископів, які стали жертвами переслідувань. Єпископат намітив деякі плани, наприклад видання та переклад Святого Письма українською мовою.

У 1962 році почав свою роботу II Ватиканський Собор, який дав нагоду нашим ієрархам збиратися частіше на конференції. Дані конференції в основному відбувалися у приміщенні Колегії Св. Йосафата у Римі.

1963 рік став роком поживлення роботи конференцій; причиною цього став приїзд Блаженнішого Йосифа Сліпого.

Так закінчився період конференцій Українського Єпископату. Хоча дані конференції не були синодом, проте вони були тим голосом у вільному світі що проголошував, що хоча єпископи УГКЦ є у таборах, проте не перестала існувати УГКЦ і вона старається розв'язувати поточні питання церковного життя.

2. Синоди у діаспорі 1963-1990 рр.

Із 1963 року починається період синодів, що відбувалися у діаспорі.

Перший синод у діаспорі відбувся у 1963 році у м. Римі. У ньому взяло участь 17 єпископів. Відбулося 9 засідань. Тут було піднято проблему Українського патріархату та прийнято проект заснування Українського Католицького Університету у м. Римі. Синод встановив Літургічну комісію.²⁰

Другий синод відбувся у 1964 в Римі, скликав його Блаженніший Йосиф Сліпий. У даному синоді взяло участь 10 єпископів та відбуло 11 засідань. Ієрархія на даному синоді розглядала питання про спільну працю ієрархії УКЦ на II Ватиканському Соборі, про видання УКУ та про підручник катехизму українською мовою.²¹

Третій синод відбувся у 1965 році в Римі, взяло участь 18 єпископів та відбулось 13 синодальних засідань.

Четвертий синод відбувся у Римі у 1967 році в приміщенні УКУ. У цьому синоді взяло участь 17 єпископів. Даний синод є досить плідний своїми рішеннями. На ньому ієрархія відбула вісім сесій, на яких розглянула і при-

йняла рішення щодо видання Святого Письма, перекладу і видання требника, перекладу Св. Літургії і часослова, святкування свят та дотримання постів, щодо переходу українських вірних до латинського обряду, про священничі та чернечі покликання, питання жонатого клиру, апостоляту мирян та інші.²²

П'ятий синод відбувся у Римі 30 – 31 жовтня 1971 року. Там відбувалося вісім синодальних засідань. Синод обговорив наступні теми: Конституція Української помісної Церкви; Постійний синод як дорадче тіло для звичайного синоду; привернення титулу Києво-Галицького митрополита; утвердження Екзархатів як канонічних єпископств та інші.²³

Шостий синод відбувся в Римі 18 – 23 листопада 1973 року. Взяло участь 13 ієрархів. На даному синоді вирішено ряд питань: апостолят мирян, щодо кодифікації Східного права, про чудотворні ікони та радіопередачі в Україну.²⁴

Сьомий синод відбувся у Римі 14 липня 1975 року у приміщеннях УКУ. На ньому створено фінансову корпорацію Товариства Св. Софії як власника українського майна в Римі.

Перший синод, скликаний Римським Архієреєм, розпочав свою роботу 24 березня 1980 року. Програмою даного синоду був вибір трьох кандидатів на коад'ютора з правом наслідства для Львівського митрополита. Із трьох кандидатів 27 березня 1980 року папа призначив Кир Мирослава Івана Любачівського коад'ютором з правом наслідства.²⁵

Другий синод, скликаний Римським Архієреєм, розпочав роботу цього самого року із 25 листопада по 2 грудня. Представником Римського Архієрея на синоді був Кардинал Владислав Рубін. Головне питання – вибір єпископів на спорожнілі єпископські престолі.

На даному синоді за всю історію Української Церкви вперше піднято питання щодо призначення комісії для збірки документів та матеріалів партикулярного права УГКЦ. На жаль, цей синод даної комісії не потвердив, але взяв на озброєння дану думку до наступних синодів.²⁶

Третій синод із папським благословенням розпочав свою роботу 30 січня 1983 року. На даному синоді відбулося 17 синодальних сесій. Синод закінчив свою роботу 12 лютого спільною аудієнцією із Римським Архієреєм. 25 лютого 1984 року рішення Синоду потвердив Римський Архієрей і разом із тими рішеннями потвердив Статут Синоду ієрархії УГКЦ.²⁷

Четвертий синод із папським благословенням тривав з 22 вересня по 5 жовтня 1985 року. Дані рішення в основному стосувалися приготування до ювілею тисячоліття хрещення Русі-України 1988 року.²⁸

П'ятий синод із папським благословенням тривав з 21 по 30 вересня 1987 року. Синод заслухав доповідь Верховного Архієпископа Кир Мирослава Любачівського про допомогу Церкві в Україні, особливо духовною літературою та матеріально.

Після 1988 року синодальне життя в УГКЦ поживало, і єпископи почали регулярно збиратися на синоди, де вироблялись законопроекти із різних аспектів церковного життя.

3. Кодифікація партикулярного права УГКЦ 1990-2006 рр.

Першим, хто почав розробляти кодифікацію нашого партикулярного права, був Владика Єронім Химій. У лютому 1990 року він розробив перший проект Партикулярного Права і розіслав його всім нашим Владикам і спеціалістам із канонічного права. У даному проекті Владика Химій подав багато пропозицій, але у лютому 1990 року він ще не мав кінцевого варіанта ККСЦ, тому у багатьох випадках є цитування, яке або увійшло в канони Кодексу Канонів Східних Церков, або є пропозиціями.²⁹

У 1991 році на Синоді, що відбувся у Ватикані 3-10 лютого, Владика Єронім Химій виголосив доповідь та представив підготовку пропозицій до Партикулярного Права.³⁰

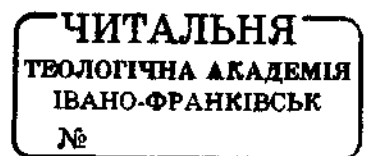
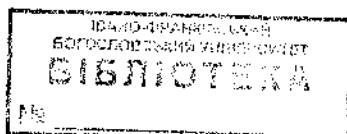
Практично протягом чотирьох років на Синодах нашої Церкви не згадувалось нічого про кодифікацію Партикулярного Права. У 1995 році на Синоді, що відбувся в Римі, була встановлена Синодальна Комісія Партикулярного Права у такому складі: Владика Володимир Паска, Роман Даниляк, Юліан Гбур.³¹

У 1996 році Синод Єпископів УГКЦ, що відбувся у Львові, встановлює Синодальну Канонічну Комісію, яка має опрацювати партикулярне право УГКЦ, у такому складі: Владика Паска, Даниляк, Мудрий.³²

У 1997 році Синод Єпископів УГКЦ, що відбувся у Крехові, признає додатково у Синодальну Канонічну Комісію для завершення опрацювання партикулярного права УГКЦ нових членів: о.Йосиф Андрієшин, о.Михайло Квятковський, о.д-р Михайло Димид, о.д-р Едмунд Пшекоп.³³

У 1998 та 1999 роках на Синодах, що відбулися у Львові-Крехові, відбулося постатейне обговорення та голосування кожного канону Партикулярного Права. Даний проект був даний на доопрацювання до наступного Синоду.

У 2000 році на Синоді, який відбувся у Бучачі, було прийняте Партикулярне Право *ad experimentum* та доручено Верховному Архієпископові подбати про час і спосіб його проголошення.³⁴

У 2001 році на Синоді, який відбувся у Львові, було затверджено канони 1-146 Партикулярного права УГКЦ³⁵ та за редакцією Комісії у складі: Владика Софрон Мудрий, о.Олег Каськів, о.Любомир Саноцький було опубліковане Партикулярне Право у журналі «Благовісник»³⁶ для загального ознайомлення та додаткового поглибленого опрацювання.

На Київському Синоді Єпископів УГКЦ 2002 року було прийнято шість нових канонів, запропонованих Канонічною Комісією, в додатку до 146 канонів Партикулярного Права, прийнятих Синодом Єпископів УГКЦ у 2001 році «ad experimentum» до часу проголошення повного Партикулярного Права.³⁷

На Синоді Єпископів УГКЦ, який відбувся у 2006 році, було прийнято рішення щодо праці та перевірки над канонами Партикулярного Права, а саме: доручити Владиці Володимиру (Ющаку) і Владиці Давиду (Мотюку) розглянути стан справ із партикулярним правом помісної Української Греко-Католицької Церкви. Для цього:

1) здійснити необхідні заходи для опрацювання повного партикулярного права;

2) перевірити канони партикулярного права, яке було прийняте Синодом у 2002 році на випробувальний термін, та дослідити, наскільки вони відповідають сучасним церковним потребам;

3) перевіривши канони партикулярного права, яке було прийняте Синодом у 2002 році на випробувальний термін, просити Блаженнішого Любомира, щоб він своїм декретом підтвердив його актуальність.

¹ Кодекс Канонів Східних Церков, видавництво оо:Василіян, Рим, 1993, канон 1493 § 2.

² Див. Димид М., Єпископ Київської Церкви, ЛБА, Інститут канонічного Права, №1, с. 83.

³ Див. Мудрий С. Нарис історії Церкви в Україні, Рим, 1990, с. 146-147.

⁴ Див. Каськів О. Перший помісний синод з'єдиненої Церкви, Alma Mater, Українська Папська Колегія Святого Йосафата, Рим, 1997.

⁵ Laammer H. In decreta concilii Ruthenorum Zamosciensis animadversions theologico-canonicæ, Fribugi Brisgoviae, 1865, p. 5.

⁶ Welykyj A. Documenta Pontificium Romanorum historiam Ukraine illustrantia, vol. 2, Romae 1954, p. 34.

⁷ Див. Димид М. Єпископ Київської Церкви, Львів, 2000, с. 93.

⁸ Там само.

⁹ Див. Великий А. З літопису Християнської України, т. IV, Рим, 1973, с. 150.

¹⁰ Див. Коргунік А. Джерела Українського Партикулярного Права в ККСЦ: Замоїський 1720 р. та Львівський 1891 р. Синоди, Папський Східний Інститут, докторська дисертація, Рим, 2002, с. 34-35.

¹¹ Див. Чинности и рішення руского провинціального Собора в Галичині отбувшого ся во Львові в році 1891, Львов, 1896, с. 9-16.

¹² Див. Чинности и рішення руского провинціального Собора в Галичині отбувшого ся во Львові в році 1891, Львов, 1896, с. 258-264.

¹³ Див. Чинности и рішення руского провінціального Собора в Галичині отбувшого ся во Львові в році 1891, Львов, 1896, с. 266-269.

¹⁴ Див. Каськів О. Історично-юридичний розвиток Партикулярного права УГКЦ у світлі Кодексу Канонів для Східних Церков, Рим, 2000, с. 20.

¹⁵ Див. Патріархальний Архів Святої Софії в Римі, № 73, «Синоди – 1958-1979», с. 1-3.

¹⁶ Див. Патріархальний Архів Святої Софії в Римі, № 73, «Синоди – 1958-1979», с. 9-13.

¹⁷ Див. Патріархальний Архів Святої Софії в Римі, № 73, «Синоди – 1958-1979», с. 22-26.

¹⁸ Див. Патріархальний Архів Святої Софії в Римі, № 73, «Синоди – 1958-1979», с. 26.

¹⁹ Див. Патріархальний Архів Святої Софії в Римі, № 73, «Синоди – 1958-1979», с. 27-33.

²⁰ Див. Патріархальний Архів Святої Софії в Римі, № 73, «Синоди – 1958-1979», с. 33-39.

²¹ Див. Патріархальний Архів Святої Софії в Римі, № 73, «Синоди – 1958-1979», с. 46-47.

²² Див. Патріархальний Архів Святої Софії в Римі, № 73, «Синоди – 1958-1979», с. 47-62.

²³ Див. Патріархальний Архів Святої Софії в Римі, № 73, «Синоди – 1958-1979», с. 146-153.

²⁴ Див. «Благовісник», Рим, 1973, с. 52-53.

²⁵ Див. Каськів О. Історично-юридичний розвиток Партикулярного права УГКЦ у світлі Кодексу Канонів для Східних Церков, Рим, 2000, с. 27.

²⁶ Див. Каськів О. Історично-юридичний розвиток Партикулярного права УГКЦ у світлі Кодексу Канонів для Східних Церков, Рим, 2000, с. 28.

²⁷ Там само.

²⁸ Див. Каськів О. Історично-юридичний розвиток Партикулярного права УГКЦ у світлі Кодексу Канонів для Східних Церков, Рим, 2000, с. 28-29.

²⁹ Див. Химій Є. Проект пропозицій до Українського Партикулярного права, рукопис, New Westminster, 1990, с. 1-45.

³⁰ Рішення і постанови Синодів Єпископів Української Греко-Католицької Церкви 1989-1997 років, «Благовісник», Львів, 1998, с. 14, пункт 12.

³¹ Рішення і постанови Синодів Єпископів Української Греко-Католицької Церкви 1989-1997 років, «Благовісник», Львів, 1998, с. 27, пункт 10.

³² Рішення і постанови Синодів Єпископів Української Греко-Католицької Церкви 1989-1997 років, «Благовісник», Львів, 1998, с. 35, пункт 54.3.

³³ Рішення і постанови Синодів Єпископів Української Греко-Католицької Церкви 1989-1997 років, «Благовісник», Львів, 1998, с. 45, пункт 2.4.

³⁴ Благовісник Верховного Архієпископа Української Греко-Католицької Церкви Блаженнішого Любомира Кардинала Гузара, Львів, 2001, № 1, с. 90, пункт 3.

³⁵ Благовісник Верховного Архієпископа Української Греко-Католицької Церкви Блаженнішого Любомира Кардинала Гузара, Львів, 2001, № 1, с. 101, пункт 2.

³⁶ Див. Благовісник Верховного Архієпископа Української Греко-Католицької Церкви Блаженнішого Любомира Кардинала Гузара, Львів, 2001, № 1, с. 104-130.

³⁷ Див. Благовісник Верховного Архієпископа Української Греко-Католицької Церкви Блаженнішого Любомира Кардинала Гузара, Львів, 2002, № 2, с. 114, пункт 9.

Література

1. Благовісник, Рим, 1973.
2. Благовісник Верховного Архієпископа Української Греко-Католицької Церкви Блаженнішого Любомира Кардинала Гузара, Львів, 2001, №1.
3. Благовісник Верховного Архієпископа Української Греко-Католицької Церкви Блаженнішого Любомира Кардинала Гузара, Львів, 2002, №2.
4. Кодекс Канонів Східних Церков, видавництво оо.Василіян, Рим 1993.
5. Патріархальний Архів Святої Софії в Римі, № 73, «Синоди – 1958-1979».
6. Рішення і постанови Синодів Єпископів Української Греко-Католицької Церкви 1989-1997 років, «Благовісник», Львів, 1998.
7. Чинности и рішення руского провінціального Собора в Галичині отбувшого ся во Львові в році 1891, Львов, 1896.
8. Великий А. З літопису Християнської України, т. IV, Рим, 1973.
9. Welykuj A. Documenta Pontificium Romanorum historiam Ucraine illustrantia, vol. 2, Romae, 1954.
10. Димид М. Єпископ Київської Церкви, ЛБА, Інститут канонічного Права, №1, Львів, 2000.
11. Каськів О. Перший помісний синод з'єдиненої Церкви, Alma Mater, Українська Папська Колегія Святого Йосафата, Рим, 1997.
12. Каськів О. Історично-юридичний розвиток Партикулярного права УГКЦ у світлі Кодексу Канонів для Східних Церков, Рим, 2000.
13. Коргунік А. Джерела Українського Партикулярного Права в ККСЦ: Замойський 1720 р. та Львівський 1891 р. Синоди, Папський Східний Інститут, докторська дисертація, Рим, 2002.
14. Laammer H. In decreta concilii Rutheonorum Zamosciensis animadversions theologico-canonicе, Fribugi Brisgoviae, 1865.
15. Мудрий С. Нарис історії Церкви в Україні, Рим, 1990.
16. Химій Є. Проект пропозицій до Українського Партикулярного права, рукопис, New Westminster, 1990.